

Saoránacht Ghníomhach a Léiriú trí Dhrámaíocht

A Stone's Throw

C3

Ceacht 3: Iarmhairtí

Pléann an ceacht seo leis an dóigh ar tháinig iarmhairtí an-dáiríre as meancóg amháin a rinne Jack. Pléann sé le ciontacht agus le haiféala agus úsáideann sé amharclannaíocht fóraim, léiriú pearsan (rianú smaointe) agus tobchumadóireacht le cuidiú le daltaí impleachtaí a ngníomhartha a thuiscint.

Pleanáil	
Réamhfhoghlaim	<p>Ba chóir go mbeadh réamheolas agus réamhthuiscint ag na daltaí ar na rudaí seo a leanas:</p> <ul style="list-style-type: none">• saoránacht ghníomhach;• dlíthiúlacht agus an córas dlí;• institiúidí d'ógchiontóirí;• an ról atá ag oibrithe sóisialta, oibrithe óige, na péas agus paraimhíochaineoirí; agus• cearta sibhialta, cearta an duine agus cearta daoine óga.
Torthaí Foghlama	<p>Beidh daltaí ábalta:</p> <ul style="list-style-type: none">• tuiscint a fháil ar an dóigh ar féidir le bheith san áit mhícheart ag an am mhícheart dul i bhfeidhm go mór ar an chuid eile de do shaol;• tuiscint a fháil ar na hiarmhairtí as an dlí a shárú;• tuiscint a fháil ar an ról atá ag na péas, paraimhíochaineoirí, oibrithe sóisialta agus oibrithe óige;• úsáid éifeachtach a bhaint as amharclannaíocht fóraim agus tobchumadóireacht; agus• labhairt faoi dhaoine eile agus ceisteanna cuí a chur orthu.
Fócas ar Scileanna Smaointeoireachta agus Ábaltachtaí Pearsanta	<p>Beidh deiseanna ag na daltaí forbairt a dhéanamh ar na rudaí seo a leanas:</p> <p>Bainistiú Faisnéise</p> <ul style="list-style-type: none">• Taighde a dhéanamh ar an ról atá ag oibrí sóisialta, póilín, oibrí óige agus paraimhíochaineoir <p>Bheith Cruthaitheach</p> <ul style="list-style-type: none">• Amharclannaíocht fóraim a úsáid• Ról a ghlacadh agus a choinneáil ag dul, agus léiriú pearsan agus tobchumadóireacht a úsáid <p>Ag Obair le Daoine Eile agus Féinbhainistíocht</p> <ul style="list-style-type: none">• Bheith ag obair i ngrúpaí le tobchumadóireachtaí a cheapadh• Ról a ghlacadh, ról a athrú agus ról a choinneáil ag dul <p>Smaointeoireacht, Fadhbriteach agus Cinnteoireacht</p> <ul style="list-style-type: none">• Cinntí a dhéanamh sa ról agus cinntí a chosaint as an ról• Dearcadh daoine eile a phlé le cúiseanna cuí agus a bheith ag éisteacht le dearcadh daoine eile.

Saoránacht Ghníomhach a Léiriú trí Dhrámaíocht

A Stone's Throw

C3

Pleanáil	
Dearcadh agus Meon	<p>Spreagfar na daltaí le forbairt a dhéanamh ar na rudaí seo a leanas:</p> <ul style="list-style-type: none">• Oscailteacht i leith smaointe nua• Solúbthacht: a bheith solúbtha le linn cur chuige drámaíochta níos praiticiúla a úsáid• Meas: dearcadh níos comhbháiche agus níos measúla a thaispeáint.
Áiseanna	<p>Scannán agus script de 'A Stone's Throw', Físcbeamara, iPad nó ceamara fóin</p>

Straitéisí teagaisc agus foghlama molta

Céim an Cheachta	Straitéisí teagaisc agus foghlama molta
Lainseáil	<ul style="list-style-type: none"> Déan tagairt do na línte sa scannán ina ndeir Jack 'Faoi choinne mo Dhaideo a bhí an t-otharcharr ag dul. [Eag: Ní fheicim na línte seo sa script] Stop muid é ... Mise a stop é. Bheadh seans aige. Cuireadh chuig Ionad d'Ógchiontóirí mé.' Iarr ar na daltaí táblaí agus cathaoirí a bhogadh ó lár an tseomra le spás mór a chruthú le bheith ag obair ar bhealach níos praiticiúla. Seas sa giorcal leis na daltaí agus tabhair buneolas faoin cheacht agus faoi chuspóirí an cheachta do na daltaí. Mínigh amharclannaíocht fóraim do na daltaí agus an sainmhíniú atá curtha ar fáil in úsáid agat. Iarr ar na daltaí an obair atá ag oibriú sóisialta, oibriú óige, póilín agus paraimhíochaineoir a mhíniú go hachomair. Réamhaclaíocht: Déan rud beag réamhaclaíochta leis na cleachtaí seo a leanas.
Cleachtaí análaithe	<ul style="list-style-type: none"> Déan cleachtaí análaithe simplí leis an rang le fuinneamh a ghiniúint. Ionánaigh le haghaidh comhaireamh 4, coinnigh an anáil le haghaidh comhaireamh 4 agus easánaigh go mall le haghaidh comhaireamh 10. Déan an cleachtadh arís agus druid do shúile agus bí ag crónán agus tú ag easanáil.
Gluaiseacht	<ul style="list-style-type: none"> Cas na lámha i giorcal ó chaol na lámh ar dheis agus ar chlé – cas i giorcal ó na huillinneacha agus ó na guailí. Rothlaigh an ceann go mall ar dheis agus ansin ar chlé. Rothlaigh uachtar an choirp ón choim ar dheis agus ar chlé. Cas gach cos i giorcal ón rúitín ar dheis agus ar chlé, cas i giorcal ón ghlúin ar dheis agus ar chlé agus ansin ón leis ar dheis agus ar chlé. Déan arís é do gach cos. Is féidir na cleachtaí seo a dhéanamh le ceol agus iarrtar ar dhalta na cleachtaí a threorú don chéad cheacht eile.
Gothaí gnúise	<ul style="list-style-type: none"> Iarr ar na daltaí staidiúir agus gotha gnúise cuid acu seo a leanas a ghlacadh. Iarr orthu bogadh le linn comhaireamh 3 agus ansin an gníomh a reo: <ul style="list-style-type: none"> – <i>bobaide i mbun lámhchleasaíochta</i> – <i>réalta rac-cheoil ag seinm aerghiotáir</i> – <i>rincoir bailé ag umhlú don lucht féachana</i> – <i>póilín ag stiúradh tráchta</i> – <i>paraimhíochaineoir ag tabhairt suathaireacht croí</i> – <i>déagóir feargach ag caitheamh bríce</i> – <i>altra ag tabhairt instealladh</i> – <i>tuismitheoir ag brú pram srl.</i>
Cleachtaí gutha	<ul style="list-style-type: none"> Déanann daltaí fuaimniú a fheabhsú trí rabhlóga a athrá, mar shampla Red Leather, Yellow Leather nó Peter Piper Picked a Peck of Pickled Peppers. Déanann na daltaí grúpaí de réir dhath a gcuid súl (gorm, donn, glas, eile) nó dhath a gcuid gruaige (dubh, donn, rua, fionn, eile).

Gníomhaíochtaí

Gníomhaíocht 1: Amharclannaíocht fóraim

- Déan tagairt don radharc sa scannán ina dtógann Jack cloch le caitheamh leis an otharcharr. Inis do na daltaí go bhfuil an bomaite sin sa ghníomh reoite agus anois go ndéanfaidh siadsan an radharc a athchruthú.
- Tabhair róil do gach dalta sa rang leis an radharc seo a athchruthú.
- Cuir na carachtair ar fad timpeall an tseomra ranga le suíomh an otharchairr a athchruthú ar an bhóthar agus tithe ar an dá thaobh.
- Seo a leanas róil a d'fhéadfadh a bheith ag daltaí:
 - *paraimhíochaineoirí*
 - *tiománaí otharchairr*
 - *Jack*
 - *Lára*
 - *Ant*
 - *déagóirí eile le Jack*
 - *déagóirí níos sine ag breathnú ar an eachtra*
 - *grúpa daoine óga ón taobh eile den chomhéadan*
 - *Al Mór*
 - *oibrí/oibrithe sóisialta*
 - *oibrí/oibrithe óige*
 - *comharsana ag a dtithe*
 - *seanathair Jack.*
- Déan tagairt don smaoineamh 'doirse sleamhnáin', i.e. an dóigh ar féidir le rudaí athrú go suntasach faoi thosca ar leith agus cuir an cheist 'Cuir i gcás?' Mar shampla:
 - *Cuir i gcás nár chaith Jack an chloch?*
 - *Cuir i gcás go ndeachaigh Jack ar cuairt chuig a sheanathair in áit bualadh lena chairde?*
 - *Cuir i gcás nár thit sé amach lena mham?*
- Abair leis na daltaí cuimhneamh ar a gcarachtair agus a suíomhanna, mar go bhfillfidh siad orthu níos moille sa cheacht.

Saoránacht Ghníomhach a Léiriú trí Dhrámaíocht

A Stone's Throw

C3

Gníomhaíocht 2: Próifíl charachtair don cheamara

- Aimsíonn na daltaí spás sa tseomra le bheith ag obair leo féin.
- Iarr orthu cúlra a chumadh dá gcarachtar, mar shampla ainm, aois, stádas agus fíric spéisiúil, mar shampla caitheamh aimsire nó caidreamh.
- Ansin, ba chóir dóibh roinnt sonraí breise a chur leis, mar shampla cá gcónaíonn siad agus roinnt fíricí a chur leis fúthu féin.

Leideanna

Mar shampla:

- *Is é duine de na comharsana Sorcha Uí Néill, 46, is é a lá breithe an 1ú Aibreán. Tá sí colscartha le 2 leanbh agus 1 ghariníon. Oibríonn sí sa cheaintín sa bhunscoil áitiúil.*
- *Is é an paraimhíochaineoir Gearóid Ó Doibhlin, 25, agus tá sé ina chónaí lena pháirtí Máire atá ina haltra. Is í an dornálaíocht an caitheamh aimsire atá aige agus maraíodh a athair i dtimpiste sa mhonarcha ina raibh sé ag obair.*

- Iarr ar gach carachtar blag tobchumadóireachta gairid a rá leis an cheamara. *Is féidir é seo a dhéanamh go simplí i bpéirí le ham a shábháil seachas don rang iomlán ina nduine. Níl scileanna taibhithe tábhachtach.*
- Iarr ar na carachtair ar fad, agus iad sa ról, smaoineamh ar a gcuid smaointe anois díreach agus roghnaigh cúpla dalta lena gcuid smaointe féin a rá os ard.

Mar shampla:

- *Paraimhíochaineoir: 'Caithfidh muid fáil a fhad leis an fhear seo a bhfuil an taom croí air.'*
- *Buachaill níos sine: 'Caith an chloch leis an otharcharr, a chladhaire.'*
- *Comharsa: 'Éirigh as anois nó glaofaidh mise ar na péas.'*
- *Jack: 'Ar cheart dom an chloch a chaitheamh? Breast gach aon rud.'*
- *Oibrí sóisialta: 'Ná déan é Jack. Beidh aiféala ort.'*
- *Seanathair: 'Beidh an t-otharcharr anseo gan mhoill, thig liom é a chloisteáil.'*

Gníomhaíocht 3: Tobchumadóireacht

- Abair leis na daltaí go mbeidh plé á dhéanamh acu ar cad is iarmhairtí ann agus ar an dóigh a bhféadfadh rudaí a bheith difriúil ón méid a tharlaíonn sa script.
- Iarr ar na daltaí spás a aimsiú agus a bheith ag obair i ngrúpaí de 3–5.
- Iarr ar gach grúpa tobchumadóireacht ghairid a cheapadh, a athraíonn toradh an scannáin ón phointe seo sa script.

Leideanna

Seo roinnt leideanna le tobchumadóireacht a cheapadh:

- *Tagann grúpa comharsan trasna an bhóthair agus cuireann siad ina luí ar Jack an chloch a chur síos agus siúl ar shiúl agus na buachaillí níos sine ag magadh faoi.*
 - *Tagann na paraimhíochaineoirí amach as an otharcharr agus impíonn siad ar na déagóirí ligean dóibh dul fhad le fear a bhfuil taom croí air sa chéad sráid eile. Tuigeann Jack gurb é a sheanathair é.*
 - *Aithníonn an t-oibrí sóisialta Jack agus a chairde agus cuireann ciall ann.*
 - *Cuireann oibrí óige agus Al Mór ina luí ar na déagóirí ligean don otharcharr bogadh ar aghaidh.*
 - *Téann Jack leis an otharcharr go teach a sheanathair in am lena bheatha a shábháil.*
- Éascaigh plé leis na daltaí maidir leis an dóigh a bhféadfaí toradh an scannáin a athrú.
 - Iarr ar na daltaí filleadh ar a suíomhanna amharclannaíochta fóraim agus an léiriú pearsan a athdhéanamh do gach carachtar, i.e. smaoiniamh mar a smaoinigh siad ag an pointe seo agus roghnaigh cúpla dalta lena gcuid smaointe a rá os ard.

Mar shampla:

- *Paraimhíochaineoir: 'Tá an fear a bhfuil an taom croí air ag dul a fháil bháis.'*
- *Comharsa: 'D'fhéadfá duine a mharú.'*
- *Oibrí sóisialta: 'Beidh aiféala ort faoi seo an chuid eile de do shaol.'*
- *Buachaill níos sine: 'Ceann maith, tá siad ag imeacht anois. Bhain muid.'*
- *Seanathair: 'Cá bhfuil an t-otharcharr sin? Tá mé ag fáil bháis.'*

Saoránacht Ghníomhach a Léiriú trí Dhrámaíocht

A Stone's Throw

C3

Gníomhaíocht 4: Tobchumadóireachtaí le spléachadh ar aghaidh

- Déanann na daltaí grúpaí de 3–5.
- Iarr ar na daltaí tobchumadóireachtaí le spléachadh ar aghaidh a cheapadh faoi na rudaí a d'fhéadfadh tarlú agus faoi na rudaí a tharla i ndáiríre.

Leideanna

Seo thíos moltaí áirithe maidir leis an tobchumadóireacht:

Rudaí a d'fhéadfadh tarlú:

- Jack agus a Mham ar cuairt ar an tseanathair san ospidéal an lá dar gcionn agus é ag teacht chuige féin óna thaom croí
- na paraimhíochaineoirí ar ais ag a mbunáit ag comhrá lena gcomhghleacaithe faoi na rudaí a d'fhéadfadh tarlú
- an t-oibrí sóisialta ag bualadh le Jack agus lena mháthair lena chás a mheas
- Jack agus a mháthair ag cruinniú tuismitheoirí is múinteoirí ar scoil
- na péas ag glacadh faisnéise ó chomharsana faoi na rudaí a tharla don otharcharr
- comharsana ag bualadh le Mam Jack agus ag insint di faoin dóigh ar stop siad Jack ag caitheamh cloiche leis an otharcharr.

Nó

An méid a tharla:

- na péas ag teacht go teach Jack agus á ghabháil
- Jack á cheistiú ag an stáisiún póilíní agus á chur i gcoilín
- cás cúirte Jack agus é á sheoladh chuig an Ionad d'Ógchiontóirí go ceann sé mhí
- Jack ag teacht chuig an Ionad d'Ógchiontóirí agus á ghlasáil ina sheomra
- an t-oibrí óige ag cur cairde nua in aithne do Jack ag club óige nua agus ag múscailt a spéise i gcaitheamh aimsire nua.

Gníomhaíocht 5: Amharclannaíocht Fóraim

- Iarr ar na daltaí filleadh uair amháin eile ar a suíomhanna amharclannaíochta fóraim agus ar an chás ó thús an cheachta.
- Anois, i ndiaidh deis a bheith acu na hiarmhairtí féideartha agus na cásanna a tharla a mheas, iarrtar ar na carachtair smaoineamh a labhairt a léiríonn an dóigh a mothaíonn siad anois ag an am seo.
- Ba chóir go mbeadh an smaoineamh níos géarchúisí an t-am seo agus ba cheart go léireodh sé an rud ba mhaith leo tarlú.

Mar shampla:

- Jack: 'Is mór an trua gur throid mé le mo Mham arís inniu. Ba chóir dom mo leithscéal a ghabháil léi.'
- Paraimhíochaineoir: 'Is breá liom mo phost ach níor cheart go mbeadh sé seo ag tarlú.'
- Tiománaí: 'Caithfidh na daoine óga seo bogadh. B'fhéidir go dtiocfadh leis na comharsana labhairt leo.'

Saoránacht Ghníomhach a Léiriú trí Dhrámaíocht

A Stone's Throw

C3

- Comharsa: 'Aithním Jack Sloan. Tá aithne agam ar a mháthair. Ba cheart dom labhairt leis.'
- Comharsa: 'Labhróidh mé leis an oibrí óige. Tá aithne aige ar na daoine óga seo agus thiocfadh leis iad a mhealladh le dul ar ais chuig an chlub.'
- Laura: 'Is breá liom Jack go mór. Níor chóir dó a bheith ag déanamh rudaí mar seo.'
- Buachaill níos sine: 'Bhí mé mar sin nuair a bhí mé in aois s'aige agus amharc orm anois.'
- Al Mór: 'Caithfidh an buachaill sin an chloch a ligean uaidh. Labhróidh mise leis.'

Tuairisciú

- Iarr ar na daltaí cathaoir a aimsiú agus filleadh ar an chiorcal.
- Déan plé ranga a threorú agus nodcheistanna mar seo in úsáid:
 - An dtuigeann tú cén fáth a gcaitheann Jack an chloch?
 - Cad é a tharlódh mura gcaithfeadh sé an chloch?
 - Cad iad na hiarmhairtí do Jack nuair a bhriseann sé an dlí?
 - Cén ról atá ag na péas, paraimhíochaineoirí, oibrithe sóisialta agus oibrithe óige sa chás seo?
 - Cén dóigh a bhféadfadh a mhalairt de thoradh a bheith ann do Jack?
 - Cé a d'fhéadfadh toradh an cháis a athrú do Jack?
 - An bhfuil Jack ciontach i mbás a sheanathar?
 - Cén fheidhm atá ag an Ionad d'Ógchiontóirí?
- Fiafraigh de na daltaí an bhfuil siad ar an eolas faoi eagraíochtaí ar bith a d'fhéadfadh cuidiú le Jack:
 - roimh an eachtra; agus
 - i ndiaidh na heachtra.

Seo thíos eagraíochtaí den tsórt sin:

- NICCY – Coimisinéir Thuaisceart Éireann um Leanáí agus Daoine Óga
www.niccy.org
info@niccy.org
Teil: (028) 9031 1616
- Step Together
www.step-together.org.uk
enquiry@step-together.org.uk
- YouthAction
www.youthaction.org
Teil: (028) 9024 0551
- LawStuff – Cearta leanáí agus daoine óga
lawstuff.org.uk